

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра загальної фармації з курсом клінічної фармакології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної роботи
«_____» _____ 2023 р.

«_____» _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

ПІДГОТОВКИ В ІНТЕРНАТУРІ

Галузь знань:	22 "Охорона здоров'я"
Рівень вищої освіти:	післядипломна освіта, первинна спеціалізація
Спеціальність:	"Фармація"
Попередня освіта:	Ступінь магістра за спеціальністю 226 "Фармація, промислова фармація" за спеціалізацією "Фармація" (освітня програма за дипломом "Фармація", "Клінічна фармація", "Технології парфумерно-косметичних засобів")

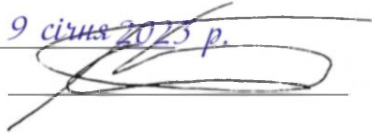
Розробники:

з.д.н.т. України, д.мед.н., проф. Нікогосян Л.Р., к.фарм.н., доцент Бербек В.Л.,
к.мед.н., доцент Стречень С.Б., ст. викл. Науменко І.А. на підставі типової
програми (Київ 2022р.)

Програму обговорено на засіданні кафедри загальної фармації з курсом
клінічної фармакології

Протокол № 5 від 9 січня 2023 р.

Завідувач кафедри

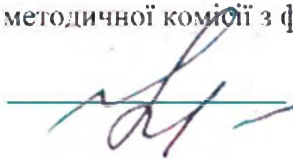

Левон НІКОГОСЯН

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з фармації ОНМедУ

Протокол № 3 від 16 січня 2023 р.

Голова предметної циклової методичної комісії з фармації ОНМедУ

Ірина БОРИСІУК

ВСТУП

Інтернатура є формою первинної спеціалізації випускників другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 226 "Фармація, промислова фармація" за спеціалізацією "Фармація" (освітня програма за дипломом "Фармація", "Клінічна фармація", "Технології парфумерно-косметичних засобів") для отримання кваліфікації фармацевта/провізора-спеціаліста. Для працевлаштування на посаду фармацевта проходження інтернатури є обов'язковим.

Основним завданням інтернатури є підвищення рівня практичної та теоретичної підготовки фармацевтів/провізорів-інтернів, їх професійної готовності до самостійної діяльності за фахом з метою присвоєння звання "фармацевт/провізор-спеціаліст" за спеціальністю "Фармація".

Програма підготовки в інтернатурі - єдиний комплекс освітніх та практичних компонентів, спланованих та організованих закладами вищої (післядипломної) освіти і базами стажування фармацевтів/провізорів-інтернів з метою забезпечення набуття ними компетентностей, необхідних для отримання кваліфікації фармацевта/провізора-спеціаліста, та який ґрунтується на академічній доброчесності, фармацевтичній етиці і деонтології та доказовій медицині.

Програма підготовки в інтернатурі складається з двох частин: освітньої та практичної. Освітня частина інтернатури проводиться в закладі вищої (післядипломної) освіти, що здійснює підготовку фармацевтів/провізорів-інтернів. Загальна тривалість підготовки в інтернатурі становить 1 рік. Тривалість освітньої частини інтернатури складає 3 місяці. Практична частина інтернатури проводиться на базі стажування та триває 8 місяців.

По закінченню підготовки в інтернатурі фармацевти/провізори-інтерни проходять підсумковий контроль у формі атестації на визначення знань і практичних навичок з присвоєнням звання "фармацевт/провізор-спеціаліст" за спеціальністю "Фармація".

Атестація фармацевтів/провізорів-інтернів включає:

- ліцензійний інтегрований іспит "Крок 3. Фармація";
- іспит з оволодіння практичними навичками і вміннями;
- співбесіду зі спеціальності.

І. ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

Галузь знань	22 "Охорона здоров'я"
Складник освіти	післядипломна освіта, первинна спеціалізація
Спеціальність	"Фармація"
Кваліфікація	Фармацевт/провізор-спеціаліст
Передумови вступу	На програму підготовки в інтернатурі зараховуються особи за умови: <ul style="list-style-type: none"> • здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 226 "Фармація, промислова фармація" за спеціалізацією "Фармація" (освітня програма за дипломом "Фармація", "Клінічна фармація", "Технології парфумерно-косметичних засобів") або повної вищої освіти (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст, магістр) за спеціальністю "Фармація" напряму підготовки "Фармація"
Форма проходження інтернатури	Очна
Мова навчання	Українська
Академічні права після закінчення інтернатури	Робота на посадах фармацевта у закладах охорони здоров'я, самостійне працевлаштування. Безперервний професійний розвиток. Подальша підготовка на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти для здобуття ступеня доктора філософії
Моніторинг та оцінювання	Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 22 червня 2021 року № 1254 "Про затвердження Положення про інтернатуру", зареєстрований в Міністерстві юстиції України 17 серпня 2021 року за № 1081/36703 (із змінами)
Рівень оволодіння	Для кожної компетентності рівень оволодіння визначається у діапазоні від "А" до "D": А: Має знання, описує фахову ситуацію В: Виконує, демонструє під наглядом. С: Виконує, демонструє самостійно. Д: Вчить або контролює інших у виконанні, управлінні, демонстрації.
Обсяг програми	1 рік (1980 годин; 66,0 кредитів ECTS), з них: практична частина: 1440 годин (48,0 кредитів ECTS);

	освітня частина: 540 годин (18,0 кредитів ECTS). Додаткова програма: 1. Соціально-комунікативна взаємодія у фармації
--	---

II. ГРАФІК ОСВІТНЬОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИН ПІДГОТОВКИ В ІНТЕРНАТУРІ

Тривалість підготовки в інтернатурі: 1 рік (1980 годин; 66,0 кредитів ECTS).

Освітня частина (проводиться в закладах вищої або післядипломної освіти): 3 місяці (540 годин; 18,0 кредитів ECTS).

Практична частина (проводиться на базах стажування фармацевтів/провізорів-інтернів): 8 місяців (1440 годин; 48,0 кредитів ECTS).

1. Для фармацевтів/провізорів-інтернів, які здобували вищу освіту за денною формою навчання:

Рік підготовки	МІСЯЦІ											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
I	П	П	П	П	П	П	П	П	О	О	О	В

П - практична частина підготовки на базі стажування;

О - освітня частина підготовки - навчання в закладі вищої (післядипломної) освіти;

В - відпустка.

2. Для фармацевтів/провізорів-інтернів, які здобували вищу освіту за заочною формою навчання:

Рік підготовки	МІСЯЦІ											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
I	П	П	П	П	П	П	П	П	О	О	О	В

П - практична частина підготовки на базі стажування;

О - освітня частина підготовки - навчання в закладі вищої (післядипломної) освіти;

В - відпустка.

Примітка:

1. Два тижні останнього місяця освітньої частини навчання в інтернатурі відводяться на підготовку фармацевтів/провізорів-інтернів до державної атестації та її проведення.

2. Заклад вищої (післядипломної) освіти в рамках академічної та організаційної автономії, визначеної Законом України "Про освіту" та Законом України "Про вищу освіту", може адаптувати графік освітньої та практичної

частин підготовки в інтернатурі відповідно до особливостей організації освітнього процесу в даному закладі вищої (післядипломної) освіти.

III. ПЕРЕЛІК ОБОВ'ЯЗКОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПО ЗАКІНЧЕННЮ ІНТЕРНАТУРИ

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та критично осмислювати й вирішувати практичні проблеми у професійній фармацевтичній діяльності, інтегрувати знання, формулювати судження за недостатньої або обмеженої інформації; зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та їх обґрунтованість до фахової та нефахової аудиторії.
Загальні компетентності	ЗК 1. Здатність до аналізу, синтезу, оцінки та критичного мислення, вчитися і бути сучасно навченим, здатність до самоосвіти.
	ЗК 2. Здатність до вибору стратегії спілкування, співпраці в команді, гнучкості, адаптивності, управління часом, лідерства.
Професійні компетентності	ПК 1. Здатність організовувати та здійснювати діяльність фармацевтичного (аптечного) закладу (аптеки, аптечного складу) із забезпечення населення і закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та медичними виробами, відповідно до принципів і завдань державної політики у фармацевтичній сфері, законодавчих та нормативно-правових актів України, правил належних фармацевтичних практик, рекомендацій європейських та міжнародних організацій (ВООЗ, FIP, ICH, PIC/S, EMA), зокрема, в умовах надзвичайних ситуацій та воєнного стану.
	ПК 2. Здатність здійснювати відпуск лікарських засобів та медичних виробів, інших товарів аптечного асортименту, проводити інформаційно-просвітницьку роботу, консультування і фармацевтичну опіку, здатність проводити фармакоекономічний аналіз та оцінку медичних технологій для раціонального використання лікарських засобів, здійснювати моніторинг ефективності та безпеки їх застосування, зокрема, у разі появи побічних реакцій, виникненні

	<p>сумнівів стосовно якості, дотримуватись правил промоції та рекламування лікарських засобів.</p>
	<p>ПК 3. Здатність організовувати та здійснювати діяльність з виробництва (виготовлення) екстемпоральних ліків, гомеопатичних та косметичних засобів, зокрема тих, які вимагають специфічного способу застосування з урахуванням біофармацевтичних аспектів, відповідно до правил належних фармацевтичних практик.</p>
	<p>ПК 4. Здатність здійснювати контроль якості лікарських засобів, дієтичних добавок, гомеопатичних та косметичних засобів з використанням різних методів контролю під час виробництва, оптової і роздрібної торгівлі та імпорту, транспортування та зберігання, запобігати потраплянню в обіг неякісних, фальсифікованих і незареєстрованих лікарських засобів та передавати їх на утилізацію (знищення).</p>
	<p>ПК 5. Здатність проводити аналіз соціально-економічних процесів у фармації, системи фармацевтичного забезпечення населення та її складових, прогнозувати та розраховувати основні економічні показники діяльності фармацевтичних (аптечних) закладів, формувати ціни на лікарські засоби та медичні вироби, визначати доступність фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації ліків. Забезпечувати конкурентоспроможність та ефективний розвиток фармацевтичних (аптечних) закладів за елементами комплексу маркетингу з урахуванням ринкових процесів.</p>
	<p>ПК 6. Здатність розробляти, впроваджувати та застосовувати підходи менеджменту у професійній діяльності фармацевтичних (аптечних) закладів, застосовувати принципи HR-менеджменту й самоменеджменту, демонструвати та застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування та навички лідерства і підприємливості.</p>

<p>Компетентність ПК 1</p>	<p>Здатність організувати та здійснювати діяльність фармацевтичного (аптечного) закладу (аптеки, аптечного складу) із забезпечення населення і закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та медичними виробами, відповідно до принципів і завдань державної політики у фармацевтичній сфері, законодавчих та нормативно-правових актів України, правил належних фармацевтичних практик, рекомендацій європейських та міжнародних організацій (ВООЗ, FIP, ICH, PIC/S, EMA), зокрема, в умовах надзвичайних ситуацій та воєнного стану.</p>
<p>Знання</p>	<p>Уміння та навички</p>
<p>1. Чинне законодавство про охорону здоров'я та нормативні документи, що регламентують фармацевтичну діяльність.</p> <p>2. Законодавча база України щодо підприємницької діяльності.</p> <p>3. Завдання державної політики та механізми державного регулювання фармацевтичної діяльності.</p> <p>4. Правила належних фармацевтичних практик, рекомендацій європейських та міжнародних організацій (ВООЗ, FIP, ICH, PIC/S, EMA).</p> <p>5. Принципи організації фармацевтичного забезпечення населення.</p> <p>6. Принципи організації фармацевтичного забезпечення в умовах надзвичайних ситуацій та воєнного стану.</p> <p>7. Соціальні тенденції розвитку фармацевції.</p>	<p>1. Використовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти, що регламентують фармацевтичну діяльність в Україні.</p> <p>2. Відстежувати та визначати зміни і доповнення у вітчизняному фармацевтичному законодавстві та за кордоном.</p> <p>3. Застосовувати механізми державного регулювання фармацевтичної діяльності.</p> <p>4. Імплементувати правила належних фармацевтичних практик, рекомендації європейських та міжнародних організацій (ВООЗ, FIP, ICH, PIC/S, EMA).</p> <p>5. Визначати показники потреби в обсягах фармацевтичної допомоги.</p> <p>6. Планувати організаційно-</p>

<p>8. Організаційно-правові засади діяльності фармацевтичних (аптечних) закладів.</p> <p>9. Соціальна відповідальність організацій.</p> <p>10. Стратегічне та операційне управління фармацевтичними (аптечними) закладами.</p> <p>11. Роль фармацевта у впровадженні Стратегій ВООЗ та державної політики України.</p>	<p>управлінські заходи щодо забезпечення населення та закладів охорони здоров'я лікарськими засобами, медичними виробами та іншими товарами аптечного асортименту.</p> <p>7. Здійснювати організацію фармацевтичного забезпечення в умовах надзвичайних ситуацій та воєнного стану.</p>
Рівень оволодіння	
A	Має знання, описує фахову ситуацію
B	Виконує, демонструє під наглядом

Компетентність ПК 2	Здатність здійснювати відпуск лікарських засобів та медичних виробів, інших товарів аптечного асортименту, проводити інформаційно-просвітницьку роботу, консультування і фармацевтичну опіку, здатність проводити фармакоекономічний аналіз та оцінку медичних технологій для раціонального використання лікарських засобів, здійснювати моніторинг ефективності та безпеки їх застосування, зокрема, у разі появи побічних реакцій, виникненні сумнівів стосовно якості, дотримуватись правил промоції та рекламування лікарських засобів.
Знання	Уміння та навички
<ol style="list-style-type: none"> 1. Правила відпуску лікарських засобів та медичних виробів різним категоріям відвідувачів аптек. 2. Протоколи фармацевта як галузевий стандарт фармацевтичної опіки. 3. Правові та етичні норми фармацевтичної діяльності. 4. Правила промоції та рекламування лікарських засобів. 5. Види, способи отримання та правила надання фармацевтичної інформації та консультацій. 6. Сучасні принципи світової практики з надання фармацевтичної допомоги соціально вразливим групам населення: дітям, жінкам, особам похилого віку, хворим на важкі та орфанні захворювання. 7. Психологічні аспекти професійного спілкування фармацевтичних фахівців. 8. Оформлення документів щодо оплати вартості безкоштовних та пільгових 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Забезпечувати отримання лікарських засобів та медичних виробів у фармацевтичних (аптечних) закладах. 2. Забезпечувати реалізацію та відпуск лікарських засобів та медичних виробів в умовах сучасної господарської діяльності аптеки. 3. Надавати консультативну допомогу при відпуску лікарських засобів та медичних виробів. 4. Надавати фармацевтичну опіку при відпуску лікарських засобів з метою забезпечення їх раціонального застосування. 5. Дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, пацієнтами, споживачами, ефективно працювати у команді. 6. Володіти психологічними

рецептів.

9. Умови раціонального застосування лікарських засобів при лікуванні найрозповсюдженіших симптомів та захворювань України.

10. Фармакоекономічна оцінка ефективності фармакотерапії.

11. Формулярна система лікарського забезпечення на стаціонарному етапі лікування.

12. Принципи роботи системи фармаконагляду та реєстрації даних про побічну реакцію та/або відсутність ефективності лікарського засобу при його медичному застосуванні.

13. Небажані/побічні фармакологічні ефекти лікарських засобів.

14. Принципи оцінки ефективності/неефективності та безпеки лікарських засобів.

15. Механізм дії, фармакологічні ефекти, показання до застосування ліків.

16. Характеристика видів та шляхів введення лікарських препаратів.

17. Принципи фармакогенетики та фармакогеноміки. Вплив генетичних, вікових та статевих анатомо-фізіологічних особливостей людини, захворювань органів та систем на індивідуальну переносимість лікарських засобів.

18. Основні принципи та шляхи подолання поліпрагмазії.

19. Хромофармакологічні аспекти застосування лікарських засобів.

20. Взаємодія лікарських речовин та їжі.

21. Біоеквівалентність лікарських засобів.

22. Види і методи клінічних випробувань лікарських засобів.

23. Фармакологічні групи лікарських засобів, які можуть викликати лікарську залежність та механізми її розвитку.

24. Механізми та принципи попередження поширення небезпечних інфекційних (туберкульоз, ВІЛ-інфекція,

навичками спілкування для досягнення довіри та взаєморозуміння з колегами, лікарями, пацієнтами, споживачами.

7. Здійснювати рецептурний відпуск лікарських засобів, зокрема за Державними програмами.

8. Використовувати методи фармакоекономічного аналізу.

9. Оцінювати та встановлювати прояви побічних реакцій та/або відсутності ефективності лікарських засобів у відвідувачів аптек.

10. Надавати отриману інформацію до державного органу фармаконагляду.

11. Складати локальні формуляри.

12. Визначати показники економічної доступності фармацевтичної допомоги населенню.

13. Попереджувати випадки лікарської залежності та поліпрагмазії з урахуванням хімічних, фізико-хімічних, біофармацевтичних, фармакокінетичних та фармакодинамічних властивостей, індивідуальних особливостей пацієнта.

14. Проводити інформаційну роботу з метою попередження поширення небезпечних інфекційних (туберкульоз, ВІЛ-інфекція, COVID тощо) та паразитарних хвороб.

15. Здійснювати інструментальні вимірювання артеріального тиску.

16. Користуватись глюкометрами.

17. Надавати консультативну допомогу відвідувачам щодо користування інгаляторами та небулайзерами.

<p>COVID тощо) та паразитарних хвороб.</p> <p>25. Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів для лікування небезпечних інфекційних та неінфекційних захворювань.</p> <p>26. Принципи профілактичного щеплення.</p> <p>27. Основні клінічні прояви невідкладних станів.</p> <p>28. Алгоритм надання домедичної допомоги при невідкладних станах.</p>	<p>18. Проводити інформаційну роботу щодо самолікування, антибіотикорезистентності, профілактичних щеплень тощо.</p> <p>19. Надавати домедичну допомогу при невідкладних станах.</p>
Рівень оволодіння	
A	Має знання, описує фахову ситуацію
B	Виконує, демонструє під наглядом
C	Виконує, демонструє самостійно
D	Вчить або контролює інших у виконанні, управлінні, демонстрації

Компетентність ПК 3	Здатність організувати та здійснювати діяльність з виробництва (виготовлення) екстемпоральних ліків, гомеопатичних та косметичних засобів, зокрема тих, які вимагають специфічного способу застосування з урахуванням біофармацевтичних аспектів, відповідно до правил належних фармацевтичних практик.
Знання	Уміння та навички
<ol style="list-style-type: none"> 1. Технологія лікарських засобів промислового виробництва, аптечного виробництва (виготовлення) та в умовах надзвичайних ситуацій. 2. Використання активних фармацевтичних інгредієнтів та допоміжних речовин у виготовленні лікарських форм. 3. Фармацевтичні несумісності (фізичні, хімічні, фармакологічні), методи їх усунення. 4. Промислове виробництво лікарських засобів методами біотехнології. 5. Нові лікарські форми. 6. Клініко-біофармацевтичні особливості різних лікарських форм. 7. Терапевтичні системи доставки лікарських засобів. 8. Поняття про оригінальні (інноваційні) препарати та генерики. 9. Вимоги, що висуваються до генеричних лікарських засобів. 10. Біофармацевтичні аспекти при фармацевтичній розробці лікарських засобів. 11. Принципи космецевтики та безпечності застосування 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Організувати та здійснювати діяльність з виготовлення екстемпоральних ліків в аптеці. 2. Організувати та здійснювати діяльність з виготовлення гомеопатичних та косметичних засобів. 3. Враховувати біофармацевтичні чинники у виготовленні екстемпоральних ліків. 4. Організувати та здійснювати діяльність з виготовлення ліків в умовах надзвичайних ситуацій та воєнного стану. 5. Здійснювати діяльність з виготовлення лікарських засобів в умовах промислового виробництва. 6. Визначати у пропису та усувати несумісності біологічно активних речовин та лікарської рослинної сировини. 7. Виправляти разові, добові і курсові дози отруйних, наркотичних, психотропних, сильнодіючих речовин та норми відпуску наркотичних та прирівняних до них речовин. 8. Оформляти до відпуску виготовлені лікарські засоби з отруйними, наркотичними, психотропними, сильнодіючими та прирівняними до них речовинами. 9. Брати участь у дослідженнях з

<p>косметичної продукції. 12. Характеристики класичних і комплексних гомеопатичних засобів. 13. Технологічні аспекти виготовлення гомеопатичних ліків. 14. Технологічні аспекти виготовлення косметичних засобів.</p>	<p>фармацевтичної розробки лікарських засобів. 10. Складати технологічні схеми та інструкції щодо виробництва (виготовлення) лікарських засобів. 11. Характеризувати лікарські форми за типами дисперсних систем, способом вживання, місцем призначення, агрегатним станом, враховуючи фізико-хімічні властивості діючих та допоміжних речовин.</p>
Рівень оволодіння	
A	Має знання, описує фахову ситуацію
B	Виконує, демонструє під наглядом
C	Виконує, демонструє самостійно
D	Вчить або контролює інших у виконанні, управлінні, демонстрації

Компетентність ПК 4	Здатність здійснювати контроль якості лікарських засобів, дієтичних добавок, гомеопатичних та косметичних засобів з використанням різних методів контролю під час виробництва, оптової і роздрібною торгівлі та імпорту, транспортування та зберігання, запобігати потраплянню в обіг неякісних, фальсифікованих і незареєстрованих лікарських засобів та передавати їх на утилізацію (знищення).
Знання	Уміння та навички
<ol style="list-style-type: none"> 1. Державне нормування якості лікарських засобів та лікарської рослинної сировини. Система управління якістю та забезпечення якості лікарських засобів. 2. Характеристика складових системи контролю якості лікарських засобів. 3. Система стандартизації фармацевтичної продукції. 4. Методи якісного і кількісного аналізу лікарських засобів. 5. Контроль якості з застосуванням стандартних зразків та сполук-маркерів. 6. Валідація аналітичних методик. 7. Правила проведення вхідного контролю якості лікарських засобів під час оптової та роздрібною реалізації. 8. Стабільність, терміни придатності та умови зберігання лікарських засобів. 9. Аналіз лікарських форм у процесі виробництва. 10. Функціональні харчові продукти, харчові продукти для спеціального дієтичного споживання, дієтичні добавки в асортименті аптеки. 11. Види тари, закупорювальних засобів і пакувальних матеріалів. 12. Правила транспортування та зберігання лікарських засобів. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здійснювати контроль якості лікарських засобів з використанням різних методів контролю під час виробництва, оптової і роздрібною торгівлі та імпорту, в умовах надзвичайних ситуацій та воєнного стану. 2. Здійснювати контроль якості дієтичних добавок, гомеопатичних та косметичних засобів з використанням різних методів контролю. 3. Здійснювати транспортування та зберігання лікарських засобів. 4. Запобігати потраплянню в обіг неякісних, фальсифікованих і незареєстрованих лікарських засобів. 5. Передавати неякісні, фальсифіковані і незареєстровані лікарські засоби на утилізацію (знищення).

13. Правила утилізації та знищення лікарських засобів.	
Рівень оволодіння	
A	Має знання, описує фахову ситуацію
B	Виконує, демонструє під наглядом

<p>Компетентність ПК 5</p>	<p>Здатність проводити аналіз соціально-економічних процесів у фармацевції, системи фармацевтичного забезпечення населення та її складових, прогнозувати та розраховувати основні економічні показники діяльності фармацевтичних (аптечних) закладів, формувати ціни на лікарські засоби та медичні вироби, визначати доступність фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації ліків. Забезпечувати конкурентоспроможність та ефективний розвиток фармацевтичних (аптечних) закладів за елементами комплексу маркетингу з урахуванням ринкових процесів.</p>
<p>Знання</p>	<p>Уміння та навички</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-економічні показники розвитку суспільства. 2. Основні економічні показники діяльності фармацевтичних (аптечних) закладів. 3. Методи державного регулювання цін. 4. Принципи визначення та механізми забезпечення доступності фармацевтичної допомоги населенню. 5. Механізм функціонування системи реімбурсації вартості фармацевтичної допомоги. 6. Основні цінові показники доступності лікарських засобів. 7. Оцінка медичних технологій. 8. Комплекс новітнього маркетингу. 9. Методики маркетингового дослідження фармацевтичного ринку. 10. Асортиментна політика фармацевтичних підприємств. 11. Правила мерчандайзингу. 12. Стратегія маркетингових комунікацій і стимулювання збуту фармацевтичної продукції. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аналізувати соціально-економічні процеси в системі охорони здоров'я та фармацевтичному секторі в Україні. 2. Прогнозувати та розраховувати основні економічні показники діяльності фармацевтичних (аптечних) закладів. 3. Формувати усі види цін на лікарські засоби, медичні вироби та інші товари аптечного асортименту. 4. Визначати доступність фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації ліків. 5. Вивчати та аналізувати вимоги та мотивації споживачів лікарських засобів та медичних виробів. 6. Складати прогнози закупівлі лікарських засобів різних фармакотерапевтичних груп. 7. Використовувати правила мерчандайзингу. 8. Прогнозувати та розраховувати основні економічні показники діяльності

<p>13. Показники фінансового стану фармацевтичного (аптечного) закладу.</p> <p>14. Податки, їх види та принципи оподаткування фармацевтичних (аптечних) закладів.</p> <p>15. Економічна доцільність кредитування, принципи кредитування фармацевтичних (аптечних) закладів.</p> <p>16. Основи трудового права.</p> <p>17. Система оплати праці фармацевтичних працівників.</p>	<p>фармацевтичного (аптечного) закладу.</p> <p>9. Брати участь у заходах і програмах з громадського здоров'я.</p>
Рівень оволодіння	
А	Має знання, описує фахову ситуацію
В	Виконує, демонструє під наглядом

Компетентність ПК 6	Здатність розробляти, впроваджувати та застосовувати підходи менеджменту у професійній діяльності фармацевтичних (аптечних) закладів, застосовувати принципи HR-менеджменту й самоменеджменту, демонструвати та застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування та навички лідерства і підприємливості.
Знання	Уміння та навички
<ol style="list-style-type: none"> 1. Організація фармацевтичної системи як об'єкта управління. 2. Підходи менеджменту. 3. Розвиток фармацевтичних (аптечних) закладів з використанням функцій менеджменту. 4. Принципи HR-менеджменту. 5. Посадові призначення, адаптація, ротація персоналу. 6. Система мотивації персоналу. 7. Управління робочими групами. 8. Принципи командної роботи. Міжособистісні стосунки у колективі. 9. Система організаційних комунікацій. 10. Система безперервного професійного розвитку. 11. Принципи самоменеджменту та управління часом. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Використовувати принципи HR-менеджменту й самоменеджменту. 2. Використовувати комунікативні навички спілкування. 3. Формулювати цілі власної діяльності. 4. Здійснювати розрахунок ефективності використання робочого часу. 5. Володіти засобами збереження емоційного здоров'я. 6. Постійно підвищувати власний професійний рівень.
Рівень оволодіння	
A	Має знання, описує фахову ситуацію
B	Виконує, демонструє під наглядом
C	Виконує, демонструє самостійно

IV. ЗМІСТ ОBOB'ЯЗKOBИХ КОМПОНЕНТІВ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ В ІНТЕРНАТУРІ

Навчальний план підготовки в інтернатурі

Назва курсу	Кількість тижнів	Кількість годин	Кількість кредитів	
Практична частина				
Управління та економіка фармації	7	315	10,5	
Фармацевтична технологія	7	315	10,5	
Фармацевтична опіка	9	405	10,5	
Якість, стандартизація та сертифікація лікарських засобів	7	315	13,5	
Фармація в умовах надзвичайного стану	1	45	1,5	
Соціально-комунікативна взаємодія у фармації	1	45	1,5	
	32	1440	48,0	
Контрольні заходи та звітність: - співбесіда; - індивідуальний навчальний план та щоденник.				
Освітня частина				
Назва курсу	Кількість годин			Кількість кредитів
	всього	аудитор.	сам. роб.	
Управління та економіка фармації	105	84	21	3,5
Фармацевтична технологія	105	84	21	3,5
Фармацевтична опіка	135	110	25	4,5
Якість, стандартизація та сертифікація лікарських засобів	105	84	21	3,5
Фармація в умовах надзвичайного стану	60	48	12	2,0
Соціально-комунікативна взаємодія у фармації	30	25	5	1,0
Контрольні заходи: - ліцензійний інтегрований іспит "Крок 3. Фармація"; - іспит з оволодіння практичними навичками і вміннями, - співбесіда зі спеціальності.				
Всього	540	435	105	18,0
Разом	1980	-	-	66,0

V. СТРУКТУРА КОМПОНЕНТІВ ОСВІТНЬОЇ ЧАСТИНИ ІНТЕРНАТУРИ

Теми лекцій

Тема лекції	Обсяг у годинах
Курс "Управління та економіка фармації"	
Задачі та перспективи розвитку охорони здоров'я та фармацевтичної служби в Україні	2
Підприємництво та підприємства у фармації	1
Порядок реєстрації та ліцензування підприємницької діяльності фармацевтичних підприємств	2
Сутність, зміст і форми бухгалтерського обліку та фінансова звітність аптек	1
Система підготовки та удосконалення фармацевтичних кадрів в Україні	2
Усього годин	8
Курс "Фармацевтична технологія"	
Сучасний стан та перспективи виробництва різних форм ЛЗ	4
Стан впровадження стандартів GMP, GPP, GSP у фармацевтичну галузь	4
Усього годин	8
Курс "Фармацевтична опіка"	
Клінічна фармація, її задачі, сучасний стан та перспективи розвитку	4
Загальні принципи хіміотерапії. Клініко-фармакологічна та фармацевтична характеристика сучасних антибіотиків, синтетичних антибактеріальних препаратів, противірусних, протигрибкових, антигельмінтних, антипротозойних засобів	6
Усього годин	10
Курс "Якість, стандартизація та сертифікація лікарських засобів"	
Міжнародні стандарти управління якістю як основа для запобігання розповсюдження неякісної та фальсифікованої продукції	2
Управління якістю у фармацевтичній галузі. Галузеві стандарти GMP, GDP, GLP, GPP	2
Державна система забезпечення якості ЛЗ	2
Сучасний стан та перспективи використання лікарських рослин та фітозасобів. Нові перспективні лікарські рослини	2
Усього годин	8
Курс "Фармація в умовах надзвичайного стану"	
Державна служба медицини катастроф як система медичного забезпечення населення за умов надзвичайних ситуацій	2
Правові основи створення і функціонування Державної служби	2

медицини катастроф	
Усього годин	4
Курс "Соціально-комунікативна взаємодія у фармації"	
Професійне спілкування та ефективні комунікації у фармацевтичній діяльності	1
Особливості взаємовідносин працівників фармацевтичної галузі. Профілактика професійного вигорання у роботі працівника фармацевтичної галузі	2
Усього годин	3

Теми семінарських занять

Тема семінарського заняття	Обсяг у годинах
Курс "Управління та економіка фармації"	
Практичні засади фармацевтичної логістики	2
Стандарти фармацевтичного управління	2
Основні елементи лабораторної та клінічної практики	2
Впровадження належної виробничої практики в сучасне фармацевтичне виробництво	2
Вимоги та основні елементи належної аптечної практики	2
Належна практика дистрибуції	2
Належна практика зберігання лікарських засобів	2
Діловодство в аптечних закладах	2
Вхідний контроль якості лікарських засобів	2
Вимоги техніки безпеки, санітарно-гігієнічного та епідеміологічного режимів в аптеках	2
Система реєстрації лікарських засобів і виробів медичного призначення	2
Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей в аптечних закладах	2
Підприємництво та підприємства у фармації	4
Порядок реєстрації та ліцензування підприємницької діяльності фармацевтичних підприємств	2
Аналіз фінансово-господарської діяльності аптечних закладів	4
Державна система оподаткування в Україні	2
Види і відкриття рахунків у банках	2
Порядок банківського кредитування	2
Фармацевтичне обстеження (інспектування) аптечних закладів	2
Основи трудового права	4
Основи адміністративного і кримінального законодавства в Україні	4
Фармацевтична інформація та санітарно-освітня робота в аптечній системі	2

Концепція безперервної освіти фахівців фармації: етапи та перспективи розвитку	2
Кадровий менеджмент у фармації	4
Залік	2
Усього годин	60
Курс "Фармацевтична технологія"	
Сучасний стан та перспективи виробництва вітчизняних лікарських препаратів	6
Впровадження стандартів GMP в сучасне виробництво	6
Біофармація – теоретична основа виробництва і раціонального застосування лікарських препаратів	8
Врахування взаємодії лікарських речовин при виготовленні (виробництві) та зберіганні	6
Фармацевтичні та медико-біологічні аспекти ліків різного типу дисперсної системи	10
Вікові ліки. Актуальні питання і перспективи створення вікових ліків в Україні	6
Гомеопатичні ліки в сучасній медицині	8
Лікувальні косметологічні препарати. Технологічні аспекти	8
Залік	2
Усього годин	60
Курс "Фармацевтична опіка"	
Взаємодія ліків з організмом та між собою	4
Фармакогенетика. Хронофармакологія	4
Клініко-фармакологічна та фармацевтична характеристика лікарських препаратів, що впливають на нервову систему	6
Клініко-фармакологічна та фармацевтична характеристика лікарських препаратів, що впливають на функції дихальної системи та ШКТ	6
Лікарські препарати протизапальної, анальгезуючої, хондропротекторної дії	6
Клініко-фармакологічна та фармацевтична характеристика, раціональне застосування лікарських препаратів, які впливають на систему крові, ендокринну та репродуктивну системи	6
Сучасні імуноотропні та протиалергічні лікарські препарати	6
Фармакологічна характеристика та клінічні аспекти застосування вітамінних препаратів	6
Актуальні проблеми радіаційної медицини. Характеристика радіопротекторів та антиоксидантів	4
Допомога при невідкладних станах та гострих отруєннях	4
Особливості вікової фармакотерапії та застосування лікарських препаратів у вагітних та жінок, що годують	4
Залік	2
Усього годин	58

Курс "Якість, стандартизація та сертифікація лікарських засобів"	
Міжнародні стандарти управління якістю як основа для запобігання розповсюдження неякісної та фальсифікованої продукції	6
Управління якістю у фармацевтичній галузі. Загальні фармакопейні методи аналізу. Галузеві стандарти GMP, GSP, GLP, GPP	6
Державна фармакопея України - головний стандарт фармацевтичної галузі	4
Сучасні методи фармацевтичного аналізу.	4
Загальні принципи ідентифікації лікарських речовин.	4
Випробування на граничний вміст домішок.	6
Основні методи кількісного визначення лікарських речовин.	4
Використання аналітичних методів для виявлення неякісної та фальсифікованої продукції.	6
Особливості використання фармацевтичного аналізу у контроль якості лікарських засобів, виготовлених в умовах аптеки.	6
Вхідний контроль якості лікарських засобів під час оптової та роздрібною торгівлі	4
Внутрішній порядок обігу лікарських засобів у фармацевтичних підприємствах	4
Залік	2
Усього годин	56
Курс "Фармація в умовах надзвичайного стану"	
Державна служба медицини катастроф як система медичного забезпечення населення за умов надзвичайних ситуацій	6
Правові основи створення і функціонування Державної служби медицини катастроф	6
Організаційні засади лікувально-евакуаційного забезпечення населення за умов надзвичайних ситуацій	6
Організація роботи аптеки за умов надзвичайних ситуацій	6
Визначення потреби в інфузійних розчинах на період ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій	6
Залік	2
Усього годин	32
Курс "Соціально-комунікативна взаємодія у фармації"	
Фармацевтична деонтологія.	6
Міжособистісні відносини в системі «провізор – відвідувач аптеки».	6
Залік	2
Усього годин	14

Теми практичних занять

Тема практичного заняття	Обсяг у годинах
Курс "Управління та економіка фармації"	
Задачі та перспективи розвитку охорони здоров'я та фармацевтичної служби в Україні	4
Облік та звітність в аптечній системі	4
Основи економіки та підприємництва	4
Правове регулювання трудових відносин в аптечних закладах	4
Усього годин	16
Курс "Фармацевтична технологія"	
Фармацевтичні та медико-біологічні аспекти ліків різного типу дисперсної системи	12
Гомеопатичні ліки в сучасній медицині	4
Усього годин	16
Курс "Фармацевтична опіка"	
Взаємодія ліків з організмом та між собою	4
Фармакогенетика. Хронофармакологія	2
Фармацевтична опіка хворих з патологією органів серцево-судинної системи.	4
Фармацевтична опіка хворих з патологією органів шлунково-кишкового тракту.	4
Фармацевтична опіка хворих з патологією органів дихання.	4
Клініко-фармацевтичні принципи вибору антибіотиків.	4
Сучасні імунотропні та протиалергічні лікарські препарати	4
Фармакологічна характеристика та клінічні аспекти застосування вітамінних препаратів	4
Клініко-фармацевтичні принципи вибору противірусних та протигрибкових ЛЗ.	4
Загальні принципи антибактеріальної терапії.	4
Допомога при невідкладних станах та гострих отруєннях	4
Усього годин	42
Курс "Якість, стандартизація та сертифікація лікарських засобів"	
Управління якістю у фармацевтичній галузі. Загальні фармакопейні методи аналізу. Галузеві стандарти GMP, GSP, GLP, GPP	4
Державна система забезпечення якості лікарських засобів. Фармацевтичний аналіз як складова система контролю якості лікарських засобів:	6
Вхідний контроль якості лікарських засобів під час оптової та роздрібної торгівлі	4
Аналіз лікарських рослин за хімічними групами та	6

фармакологічною дією	
Усього годин	20
Курс "Фармація в умовах надзвичайного стану"	
Державна служба медицини катастроф як система медичного забезпечення населення за умов надзвичайних ситуацій	2
Організаційні засади лікувально-евакуаційного забезпечення населення за умов надзвичайних ситуацій	4
Організація роботи аптеки за умов надзвичайних ситуацій	4
Визначення потреби в інфузійних розчинах на період ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій	2
Усього годин	12
Курс "Соціально-комунікативна взаємодія у фармації"	
Комунікативний компонент спілкування. Міжособистісна комунікація. Комунікація в малих групах	2
Професійне спілкування та ефективні комунікації у фармацевтичній діяльності	2
Особливості взаємовідносин працівників фармацевтичної галузі. Профілактика професійного вигорання у роботі працівника фармацевтичної галузі	4
Усього годин	8

VI. ЛІТЕРАТУРА

1. Білай І.М. Взаємодія лікарських засобів: навч. посіб. для заоч. циклу навчання на базах стажування провізорів-інтернів зі спец. "Загальна фармація" / І.М. Білай. 2016. Запоріжжя : ЗДМУ. - С. 89 с.
2. Бойко А.І. Фармацевтична інформатика / А.І. Бойко / за ред. Б.Л. Парновського: навч. посібник. - Львів : Видавництво "Кварт" ЛНМУ ім. Данила Галицького, 2010. - 140 с.
3. Відповідальне самолікування найбільш поширених порушень стану здоров'я. Роль працівника аптеки у раціональному застосуванні безрецептурних лікарських засобів. Ч. 4. Попередження захворювання та сприяння прихильності до лікування при ВІЛ/СНІД: метод. рек. / О.Я. Міщенко, І.М. Риженко, В.Ф. Осташко та ін.; за заг. ред. О.Я. Міщенко. - Х.: НФаУ, 2018. - 56 с.
4. Відповідальне самолікування найбільш поширених порушень стану здоров'я. Роль працівника аптеки у раціональному застосуванні безрецептурних лікарських засобів. Ч. 10. Діяльність провізора (фармацевта) щодо запобігання побічних реакцій лікарських засобів: метод. рек. / О.Я. Міщенко, І.М. Риженко, В.Ф. Осташко та ін.; за заг. ред. О.Я. Міщенко. - Х.: НФаУ, 2019. - 22 с.
5. Відповідальне самолікування при найбільш поширених захворюваннях. Роль працівника аптеки у раціональному застосуванні безрецептурних лікарських засобів. Частина 3 доповнена. Симптоматичне лікування захворювань верхніх дихальних шляхів : методичні рекомендації / Г.В. Зайченко, О.Я. Міщенко, В.Ф. Осташко та ін. - Х. : НФаУ, 2016. - 129 с.
6. ВІЛ, СНІД та туберкульоз як медико-соціальна проблема сучасності. Реферативний огляд. - Київ, 2017. - 50 с.
7. Вплив їжі на фармакотерапевтичну активність лікарських засобів / О.Є. Богуцька, Л.І. Вишнеvsька, Р.С. Коритнюк, Л.Л. Давтян // "Медицина, фармація та освіта". - Зб. наук. праць співробіт. НМАПО імені П.Л. Шупика. - 2018. - С. 70 - 80.
8. Геріатрична фармакологія (підручник для студентів вищих учбових медичних закладів) / І.С. Чекман, І.Ф. Беленічев, Н.О. Горчакова, Н.В. Савченко, Н.В. Бухтіярова, С.А. Моргунцова. Під ред. член-кор., професора І.С. Чекмана. - Київ-Запоріжжя, 2015. - 163 с.
9. Державна Фармакопея України: в 3 т. / Державне підприємство "Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів". - 2-е вид. - Харків: Державне підприємство "Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів", 2014. - Т. 1. - 1126 с.
10. Державна Фармакопея України: в 3 т. / Державне підприємство "Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів". - 2-е

вид. - Харків: Державне підприємство "Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів", 2014. - Т. 2. - 724 с.

11. Державна Фармакопея України: в 3 т. / Державне підприємство "Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів". - 2-е вид. - Харків: Державне підприємство "Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів", 2014. - Т. 3. - 732 с.

12. Діагностика та невідкладна медична допомога в клініці внутрішньої медицини / За ред. проф. М.С. Регеди і проф. Я.-Р.М. Федоріва. - Львів: Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького. - 2013. - 237 с.

13. Допоміжні речовини в технології ліків: вплив на технологічні, споживчі, економічні характеристики і терапевтичну ефективність: навч. посіб. для студ. вищ. фармац. навч. закл. / І.М. Перцев, Д.І. Дмитрієвський, В.Д. Рибачук та ін.; за ред. І.М. Перцева. - Харків : Золоті сторінки, 2010. - 600 с.

14. Забезпечення, контроль якості і стандартизація лікарських засобів: навчально-методичний посібник / за ред. Н.О. Ветютневої. - Вінниця, ПП "ТД" Едельвейс і К", 2016. - 505 с.

15. Задерей Н.С. Фармакогенетика: Навчально-методичний посібник / Н.С. Задерей. - Одеса: "Одеський національний університет імені І. І. Мечникова", 2015. - 86 с.

16. Заліська О.М. Основи фармакоеконіміки / За ред. Б.Л. Парновського. - Львів, 2007. - 374 с.

17. Заліська О.М. Організація і управління фармацією: юридичні, інформаційні, фармакоеконімічні та соціальні аспекти: Навчальний посібник / О.М. Заліська, М.В. Слабий, Г.Ю. Яцкова, О.Є. Січкоріз, О.Б. Блавацька, А.І. Бойко, Ю.В. Качерай, М.В. Лелека, К.І. Сметаніна, Я.О. Гриньків, О.Б. Піняжко, І.Ю. Рев'яцький, Н.М. Максимович, О.З. Барчук. Львів, ЛНМУ ім. Данила Галицького, 2017. - 222 с.

18. Климишина С.О., Циснецька А.В., Рачкевич Л.В. Фармацевтична косметологія: Навчальний посібник МОЗ і МОН України для післядипломної підготовки провізорів. Тернопіль: Воля, 2009. - 368 с.

19. Клиническая фармация (фармацевтическая опека): учеб. для студентов высших мед. учеб. заведений / И.А. Зупанец, В.П. Черных, Т.С. Сахарова, С.Б. Попов и др. - Харьков: НФаУ: Золотые страницы, 2012. - 776 с.

20. Клиническая фармация: базовый учеб. для студентов высш. фармац. учеб. заведения (фармац. фак.) IV уровня аккредитации; изд. дораб. и доп. / Зупанец И.А. и др., под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, И.Г. Купновицкой. - Х.: НФаУ: Золотые страницы, 2015. - 1056 с.

21. Клінічна фармакологія: Підручник для студентів і лікарів / [Абдуєва Ф.М., Бичкова О.Ю., Бондаренко І.О. та ін.]; за загальною редакцією М.І. Яблучанського та В.М. Савченка. - Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. - 405 с.

22. Коронавірусна хвороба 2019 (сovid-19) стандарти медичної допомоги. Затверджено наказом МОЗ України від 25.02.2020 № 552.

23. Краснопольский Ю.М. Фармацевтическая биотехнология: бионанотехнология в фармации и медицине / Ю.М. Краснопольский, А.С. Дудниченко, В.И. Швец. - Харків : Издательский центр НТУ "ХПИ", 2011. - 227 с.

24. Лисенюк В.П. Основи рефлексотерапії, фітотерапії та гомеопатії : підруч. / В.П. Лисенюк. - Київ : ВСВ "Медицина", 2010. - С. 278 - 422.

25. Лікарська взаємодія та безпека ліків: посібник / Л.Л. Давтян, Г.В. Загорій, Ю.В. Вороненко та ін.: за заг. ред. Л.Л. Давтян, Г.В. Загорія, Ю.В. Вороненка, Р.С. Коритнюк, Г.М. Войтенка. - Київ : ЧП "Блудчий М. І.", 2011. - 744 с.

26. Немченко А.С. Ціноутворення на лікарські засоби: монографія (видання 2-ге, доповн. і перероб.) / А.С. Немченко, К.Л. Косяченко, О.А. Немченко. - Х., 2012. - 304 с.

27. Олійник П.В. Екстремальна медицина: Організація роботи аптек в умовах надзвичайних ситуацій: підруч./ П.В. Олійник, Т.Г. Калинюк; за ред. Т.Г. Калинюка. - К.: Медицина, 2010. - 448 с.

28. Основи права і законодавства у фармації : нац. підруч. для студентів вищ. навч. закл. / А.А. Котвіцька, І.В. Кубарева, О.О. Суріков та ін.; за ред. проф. А.А. Котвіцької. - Х. : НФаУ : Золоті сторінки, 2016. - 528 с.

29. Особливості професійного спілкування фахівців фармації: посібник реком. для провізорів-інтернів за спец. "Загальна фармація" та "Клінічна фармація" / Л.Г. Кайдалова, Н.В. Альохіна, Н.В. Шварп, Л.В. Пляка - Х. : НФаУ, 2013 - 82 с.

30. Планування сім'ї та контрацепція : навчальний посібник / В.І. Бойко, Н.В. Калашник, А.В. Бойко та ін. ; за заг. ред. д-ра мед. наук, проф. В.І. Бойка. - Суми : Сумський державний університет, 2018. - 223 с.

31. Побічні дії лікарських засобів / В.Г. Лизогуб, Т.В. Богдан, М.Л. Шараєва, О.В. Крайдашенко, О.О. Волошина. - Київ: Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, 2013.

32. Посилкіна О.В. Управління персоналом : навч. посіб. для студентів вищ. мед. та фарм. навч. закладів / О.В. Посилкіна, Ю.С. Братішко, Г.В. Кубасова - Х. : Вид-во НФаУ, 2015. - 517 с.

33. Правові основи фармацевтичної діяльності : навч. посіб. / В.Д. Берназ, Г.П. Пекліна, А. Пахлевандзаде та ін. ; за ред. В.Д. Берназа ; Міжнародний гуманітарний університет. - Одеса : Гельветика, 2014. - 399 с.

34. Протиінфекційні лікарські засоби : навчальний посібник / [О.В. Крайдашенко, Р.В. Стець, О.В. Рябокони та ін. ; за заг. ред. проф. О.В. Крайдашенка]. - Вінниця : Нова Книга, 2015. - 328 с.

35. Протоколи провізора (фармацевта) при відпуску безрецептурних лікарських засобів: довідник лікаря / укладачі: Бездітко Н.В., Бліхер В.Є., Зіменковський А.Б., Зупанець І.А., Ліщишина О. М. та ін.- К.: ТОВ "Доктор-Медіа", 2011. - 250 с.

36. Психологія спілкування: навчальний посібник / Л.Г. Кайдалова, Л.В. Пляка, Н.В. Альохіна, В.С. Шаповалова. - 2-ге вид., перероб. і допов. - Х. : НФаУ, 2018. - 140 с.

37. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування / За ред. В.М. Коваленка, М.І. Лутая, Ю.М. Сіренка, О.С. Сичова. - 2-ге вид., переробл. та доповн. - К.: МОРІОН, 2016. - 192 с.

38. Сметаніна К.І. Основи стандартизації та сертифікації лікарських засобів. Навчальний посібник. - Вінниця: Нова Книга, 2010. - 376 с.

39. Сучасна концепція забезпечення якості лікарських засобів: колективна монографія / за наук. ред. Н.О. Ветютневої. - Вінниця: ТОВ "Нілан-ЛТД", 2018. - 400 с.

40. Сучасна фітотерапія: навч. посіб. / С.В. Гарна, І.М. Владимірова, Н.Б. Бурд та ін. - Харків : "Друкарня Мадрид", 2016. - 580 с.

41. Технічні засоби для розгортання етапів медичної евакуації : навчальний посібник / за ред. проф. О.П. Шматенка. Київ : "Видавництво Людмила", 2020. - 390 с.

42. Технологія лікарських засобів в польових умовах / [О.П. Шматенко, П.С. Сирота, О.Ф. Кучмістова, В.С. Гульпа, Т.В. Приходько та ін.]; під ред. проф. Шматенка О.П. - К.: УВМА, 2013. - 316 с.

43. Управління фармацією : базов. підруч. для провізорів-інтернів і слухачів системи післядиплом. освіти спеціалістів фармації / В.М. Толочко, І.В. Міщенко, М.В. Зарічкова та ін.; за ред. В.М. Толочка. - Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2016. - 496 с.

44. Фармакогнозія : базовий підруч. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В.С. Кисличенко, І.О. Журавель, С.М. Марчишин та ін. ; за ред. В.С. Кисличенко. - Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. - 736 с. (Національний підручник).

45. Фармацевтична опіка та комплаєнс : навч. посіб. для керівників баз стажування та провізорів-інтернів заочного циклу навчання зі спеціальності "Загальна фармація" / І.М. Білай, Є.О. Михайлюк. - Запоріжжя : [ЗДМУ], 2016. - 77 с.

46. Фармацевтична технологія [Електронний ресурс] : навч. посіб. до самостійної роботи провізорів-інтернів зі спеціальності "Загальна фармація". Ч. 1 / Г.П. Смойловська та ін. Запоріжжя : ЗДМУ, 2017. - 97 с.

47. Фармацевтичний аналіз : підруч. для студентів вищ. навч. закл. / за ред. В.А. Георгіянц. - Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2019. - 567 с. - (Національний підручник).

48. Фармацевтичні та медико-біологічні аспекти ліків : навч. посіб. / за ред. І.М. Перцева. - 2-ге вид., перероб. та допов. - Вінниця : НОВА КНИГА, 2007. - 728 с.

49. Філоненко М.М. Психологія спілкування. Підручник. - К : Центр учбової літератури, 2008. - 224 с.

50. Ціноутворення у ринковій економіці : Навч. посібник для студ. спец. "Економіка підприємства" / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, Ю.В. Корж, В.М. Чернуха; за ред. А.С. Немченко. - Х., 2015. - 188 с.

51. Шевченко О.Т. Психологія кризових станів: навч. посібник / О.Т. Шевченко. - К. : Здоров'я, 2005. - 120 с.

52. Юлевич О.І. Біотехнологія: навчальний посібник / О.І. Юлевич, С.І. Ковтун, М.І. Гиль ; за ред. М.І. Гиль. - Миколаїв : МДАУ, 2012. - 476 с.

Інформаційні ресурси, у т. ч. в мережі Інтернет (офіційні сайти та інформаційні портали)

1. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.

2. Державний експертний центр ЛЗ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.dec.gov.ua/>.

3. Державний реєстр ЛЗ (Експертний центр ЛЗ) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.drlz.kiev.ua/>.

4. Державний реєстр лікарських засобів України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : www.drlz.com.ua.

5. Довідник лікарських засобів [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.drlz.kiev.ua/>.

6. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.

7. Кабінет Міністрів України (урядовий портал) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/>.

8. Міністерство економіки України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/>.

9. Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.who.int/ru/>.

10. Національний перелік ОЛЗ (МОЗ України) [Електронний ресурс]. -
Режим доступу : http://www.moz.gov.ua/ua/portal/register_naclist/.

11. Сайт Державної служби України з лікарських засобів та контролю за
наркотиками : <http://www.diklz.gov.ua/control/main/uk/index>.

**Зміст компонентів освітньої частини інтернатури
Курс "Управління та економіка фармації"**

Назва теми	Обсяг у годинах				
	усього	у тому числі			
		лекцій	семінар	практ.	сам. роб.
1. Управління фармацевтичним сектором галузі охорони здоров'я та фармацевтичними (аптечними) закладами	14	1	8	2	3
2. Управління персоналом. Формування лідерських та комунікативних здібностей фармацевтичних кадрів. Резерви підвищення ефективності праці	13	1	8	2	2
3. Організація діяльності фармацевтичного (аптечного) закладу із забезпечення населення та закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та медичними виробами	12	1	6	2	3
4. Законодавче регулювання обігу лікарських засобів і медичних виробів у фармацевтичних (аптечних) закладах	14	1	8	2	3
5. Реімбурсація лікарських засобів та референтне ціноутворення. Дорожня карта впровадження системи оцінки медичних технологій в Україні	12	1	6	2	3
6. Фармакоекономіка та раціональне застосування лікарських засобів. Формулярна система лікарського забезпечення на стаціонарному етапі лікування	14	1	8	2	3
7. Конкурентоспроможність та ефективний розвиток фармацевтичних (аптечних) закладів за комплексом новітнього маркетингу	12	1	8	2	1
8. Фінансово-економічна діяльність фармацевтичного (аптечного) закладу	12	1	6	2	3
Залік	2	-	2	-	-
Усього годин	105	8	60	16	21

Курс "Фармацевтична технологія"

Назва теми	Обсяг у годинах				
	усього	у тому числі			
		лекцій	семінар.	практ.	сам. роб.
1. Біофармацевтичні, медико-біологічні та фармацевтичні аспекти лікарських засобів	12	1	6	2	3
2. Нові технології у фармації та медицині: біотехнології, нанотехнології, лікарські засоби нового покоління	15	1	10	2	2
3. Фармацевтична технологія екстемпоральних лікарських засобів. Реалізація принципів належної аптечної практики та належної практики зберігання	15	1	10	2	2
4. Сучасний стан промислового виробництва лікарських засобів	15	1	10	2	2
5. Косметичні засоби в асортименті аптечного закладу	12	1	6	2	3
6. Гомеопатичні лікарські засоби на фармацевтичному ринку	12	1	6	2	3
7. Технологічні аспекти лікарських засобів у педіатрії та геріатрії	12	1	6	2	3
8. Сучасні підходи до інформаційної та просвітницької діяльності фахівця фармації в аптечному закладі	10	1	4	2	3
Залік	2	-	2	-	-
Усього годин	105	8	60	16	21

Курс "Фармацевтична опіка"

Назва теми	Обсяг у годинах				
	усього	у тому числі			
		лекцій	семінар.	практ.	сам. роб.
1. Реалізація принципів доклінічних досліджень та клінічних випробувань згідно вимог GLP та GCP	16	1	6	6	3
2. Реалізація принципів доказової медицини в практичній діяльності фармацевта	16	1	8	4	3
3. Персоналізація фармакотерапії: застосування принципів фармакогенетики та фармакогеноміки в практичній діяльності фармацевта	14	1	6	4	3
4. Лікопов'язані проблеми: роль фармацевта в попередженні та ідентифікації і корекції	14	1	6	4	3
5. Раціональне застосування лікарських засобів в педіатрії, геріатрії, в пре-, пері- та постнатальному періодах	18	1	6	8	3
6. Доказова медицина та фармацевтична опіка в профілактиці та лікуванні неінфекційних захворювань	19	2	8	6	3
7. Доказова медицина та фармацевтична опіка в профілактиці та лікуванні інфекційних хвороб. Принципи подолання антибіотикорезистентності	17	1	8	4	4
8. Раціональне застосування безрецептурних лікарських засобів в концепції відповідального самолікування: роль фармацевта	19	2	8	6	3
Залік	2	-	2	-	-
Усього годин	135	10	58	42	25

Курс "Якість, стандартизація та сертифікація лікарських засобів"

Назва теми	Обсяг у годинах				
	усього	у тому числі			
		лекцій	семінар.	практ.	сам. роб.
1. Управління та забезпечення якості у фармації. Імплементація стандартів GxP	12	1	6	2	3
2. Організація державної системи забезпечення якості лікарських засобів. Стратегія захисту фармацевтичного ринку від фальсифікованих лікарських засобів	16	1	8	4	3
3. Державна фармакопея України як головний національний стандарт якості лікарських засобів. Всесвітня гармонізація вимог щодо якості лікарських засобів	11	1	6	2	2
4. Стандартизація фармацевтичної продукції в Україні. Сертифікація в системі забезпечення якості лікарських засобів	12	1	6	2	3
5. Контроль якості лікарських засобів та медичних виробів	11	1	6	2	2
6. Лікарські засоби природного походження	16	1	8	4	3
7. Функціональні харчові продукти, харчові продукти для спеціального дієтичного споживання, дієтичні добавки	14	1	8	2	3
8. Компоненти природного походження у косметології. Гомеопатичні засоби	11	1	6	2	2
Залік	2		2		
Усього годин	105	8	56	20	21

Курс "Фармація в умовах надзвичайного стану"

Назва теми	Обсяг у годинах				
	усього	у тому числі			
		лекцій	семінар.	практ.	сам. роб.
1. Організація постачання лікарських засобів та медичних виробів у Збройних Силах України	26	2	16	4	4
2. Організація діяльності аптек у польових умовах	18	1	6	6	5
3. Організація медичної допомоги, забезпечення лікарськими засобами та медичними виробами населення в умовах надзвичайних ситуацій та при невідкладних станах	14	1	8	2	3
Залік	2	-	2	-	-
Усього годин	60	4	32	12	12

V. ДОДАТКОВІ ПРОГРАМИ

№ з/п	Назва програми	Обсяг курсу загальний (кількість годин / кредитів)
Практична частина		
1.	Соціально-комунікативна взаємодія у фармації	45 годин / 1,5 кредити
Освітня частина		
1.	Соціально-комунікативна взаємодія у фармації	30 годин / 1,0 кредит
Разом		75 годин / 2,5 кредити

Зміст додаткової програми освітньої частини інтернатури Курс "Соціально-комунікативна взаємодія у фармації"

Назва теми	Обсяг у годинах				
	усього	у тому числі			
		лекцій	семінар.	практ.	сам. роб.
1. Професійне спілкування та ефективні комунікації у фармацевтичній діяльності	8	1	4	2	1
2. Особливості взаємовідносин працівників фармацевтичної галузі	11	1	4	4	2
3. Профілактика професійного вигорання у роботі працівника фармацевтичної галузі	9	1	4	2	2
Залік	2	-	2	-	-
Усього годин	30	3	14	8	5